

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA OFICIALA A EPISCOPIEI ARADULUI

Redacția și Administrația
ARAD, STR. EMINESCU 18

APARE DUMINECA
Redactor: Pr. Ilarion V. Felea

ABONAMENTE:
Pentru 1 an 300 Lei; 6 luni 150 Lei

ANDREI

din mila lui Dumnezeu, dreptcredinciosul Episcop al Aradului,
Ienopolei și Hălmașiului.

*Iubitului Cler și Popor din această de Dumnezeu păzită Eparhie, har și milă dela
Dumnezeu Tatăl și dela Domnul nostru Iisus Hristos.*

„Dacă ne-am făcut cu El o singură tulpină, întru
asemănarea morții Lui, atunci vom fi la fel și în în-
vierea Lui“ (Romani 6 v. 5).

Iubiții mei fii sufletești,

Paștile sunt sărbătoarea cerului și a pământului, când „cele cerești împreună
cu cele pământești prăznuiesc“. Cu acest prilej natura se îmbracă în haina de săr-
bătoare a primăverii, pentru a prăznuia în podoabă Învierea Domnului, iar cele ce-
rești par că ne grăiesc zicând: „Omule, caută la cele din jurul tău, care toate îți
grăiesc în graiul lor tainic, și vezi că în lume nimic nu pierde, ci toate își schimbă
numai forma. Cunoaște că *nu moartea, ci viața este legea ce stăpânește pretutindena*.
Dumnezeu este „viu“ și ceea ce tu numești „moarte“ nu este altceva decât o formă
de trecere a vieții dela o stare mai joasă la alta mai înaltă. Ceea ce este pentru
ochiul tău primăvara în natură, aceea este pentru sufletul tău cel nemuritor Învierea
Domnului: *Chezășia învierii tale din morți*. De aceea nu fii necredincios, ci credincios!“.

Precum soarele de primăvară aduce un spor de lumină și alungă din natură
întunecul iernei, tot așa și praznicul Învierii Domnului alungă din sufletul cre-
dincios groaza morții, iar mugurii și florile arborilor închipuiesc nădejdele ce renasc
în sufletul omenesc.

Un creștin, încântat de această întâlnire potrivită, ce se petrece an de an
între primăvară și praznicul Învierii Domnului, ar fi dorit ca florile primăverii să
nu se mai scuture, și de aceea se tânguia astfel: „Doamne, de ce nu lași ca în natură
primăvara să fie veșnică, pentru ca din semnele ei omul să învețe toate tainele în-
vierii?“ Este adevărat că primăvara din natură este o icoană a învierii mor-
ților, că florile primăverii se scutură încurând, și că și praznicul Învierii Domnului
nu stă pe loc, ci trece. Inșă toate acestea spun iarăși omului, în graiul lor, că el „*nu
are aici cetate stătătoare, ci caută pe ceea ce va să fie*“. (Evrei 13 v. 14). Viața omului
este și ea trecătoare pe acest pământ; omul merge spre o țintă mai înaltă, care este
în cer, și de aceea el trebuie să le săvârșească aici toate la timpul lor. Altcum, omul
trăește înzadar dacă n'aduce și el, la timpul său, muguri și flori din care să iasă
roadă, — adevărate fapte creștinești izvorâte din credința în înviere, — cu care să se poată
înfățișa înaintea Învierii celei de obște. Astfel ne învață Dumnezeu despre cele sufle-
tești, și prin icoane și semne văzute împrejurul nostru.

Dupăcum primăvara aduce în natură o viață nouă, așa și praznicul Învierii
Domnului umple sufletul nostru de nădejdi noi, pentru că în Învierea Mântuitorului
noi vedem biruința: binelui asupra răului, adevărului asupra minciunii, luminei
asupra întunecului și a vieții asupra morții.

Este atât de frumos obiceiul ca creștinul să meargă acasă dela Înviere cu luminița de Paști aprinsă și s'o păstreze în casă după icoană. Unii își aprind apoi la căpătâiul morții luminița de Paști, pe care au păstrat-o o viață întreagă. Creștinul, în sufletul căruia se aprinde luminița credinței în înviere la fiecare praznic al Învierii Domnului, acela niciodată nu va petrece în întunerecul desnădejdiei, pentru că sufletul lui va fi totdeauna scaldat de lumina Învierii.

Iubiții mei fii suflești,

A fi *creștin* înseamnă a crede neclintit în Învierea Domnului și a-ți înțemeia toată viața ta pe această credință. Mântuitorul Cel Inviat, care „*a sfărmat porțile de aramă ale morții și a rupt zăvoarele ei de fier*” (Psalm 106 v. 16) este chezașia și a învierii noastre. „*Adu-ți aminte de Iisus Hristos care a înviat din morți*” (2. Tim. 2 v. 8) — este gândul care călăuzește viața creștinului. Ce poate fi mai încurajator decât faptul de a-ți vedea Stăpânul, de care ți-ai legat viața, ieșind biruitor asupra morții și așteptându-te și pe tine să fii alături de El (Ioan 12 v. 26).

Creștinul este un om care trăește cu gândul adâncit mai mult la cele viitoare. El are totdeauna în față făgăduințele lui Dumnezeu despre: învierea morților, judecata de apoi, — cu răsplata sau pedeapsa pentru faptele din această viață, — și ca țintă viața cea veșnică alături de Dumnezeu. Prin darul credinței creștinul vede cele viitoare ca fiind de față, le așteaptă cu nădejde și astfel le gustă oarecum mai dinainte. El nu se îndoește în cele făgăduite de Dumnezeu, pentru că are ca dovadă faptul petrecut a avea al Învierii Mântuitorului. De aceea bucuria creștinului nu este pieritoare, ca fumul, ci ea este statornică „în Domnul” (Filip. 4 v. 4), fiindcă „*Iisus Hristos — eri și azi și în veci — este acelaș*” (Evrei 13 v. 8).

Creștinul nu se simte niciodată singur și părăsit, pentru că el are în suflet pacea lui Iisus Hristos care „*covârșește orice minte*” (Filip. 4 v. 7). El se știe, prin Mântuitorul său, împăcat cu Dumnezeu și liniștit în privința sorții viitoare, ce-l așteaptă, și de aceea pacea stăpânește în inima și gândul lui (Colos. 3 v. 15). Nici de grijile acestei lumi, creștinul nu se lasă împovărat. El se simte fiu al Tatălui ceresc, se încrede în purtarea Lui de grijă, și — precum zice Apostolul Petru — „*aruncă asupra lui Dumnezeu toată grija sa, căci El are grijă de noi*” (1. Petru 5 v. 7).

Creștinul este deci un călător spre viața cea veșnică. La lumina Învierii el vede ținta vieții sale și drumul ce duce la ea. El nu are în vedere atât cele ce se văd, cât mai ales cele ce nu se văd, fiindcă își dă seama că „*cele ce se văd sunt vremelnice, pecând cele ce nu se văd sunt veșnice*” (2. Cor. 4 v. 18). Cine își cunoaște deci limpede ținta vieții, acela nu se mai lasă turburat de piedecile trecătoare ce i se ivesc în cale.

După credința sau necredința oamenilor în înviere, se deosebește și felul lor de viață. Acela care crede în înviere și în răsplata dela judecata de apoi, acela nu va întârzia să-și potrivească fiecare clipă din viața aceasta cu cele viitoare. Omul credincios își ține ochii mereu ațintiți spre înviere și întreaga lui viață este o neîncetată pregătire pentru ea. Unul ca acesta petrece în răbdare, aducându-și aminte de cuvintele Mântuitorului: „*Intru răbdarea voastră dobândi-veți sufletele voastre*” (Luca 21 v. 19). Cine nu crede însă în înviere, în judecata de apoi și în răsplata faptelor sale, acela suferă în desnădejde viața aceasta și se răsvrătește la orice încercare a sorții.

Sunt în zilele noastre unele suflete obosite și puțin credincioase, care mereu se întrebă: „Cât va mai ține acest războiu? Pentru ce nu se sfârșește odată, căci eu nu mai pot răbda!” Iată creștinul care învinuiește pe Dumnezeu că ar fi pus pe umerii lui o cruce prea grea, pe care puterile lui nu ar mai fi în stare a o purta. Măcar că scris este: „*Dumnezeu e credincios! El nu va îngădui ca să fiți încercați mai mult decât puteți, ci, odată cu încercarea va face și albie (sfârșit) ispitei, ca să puteți răbda*” (1. Cor. 10 v. 13).

Lubiții mei fii sufletești,

În planul lui Dumnezeu nimic nu vine peste om pe neașteptate. Războiul cel mare de acum l-am presimțit cu toții, cu ani de zile mai înainte. Sunt tocmai 8 ani, decând Țara noastră, — obișnuită, lungă vreme, numai cu binele și belșugul, — a fost sguđuită sufletește de cuvintele unui cioban simplu, care nu știa să spună altceva decât că trebuie să ne întoarcem dela rele, pentru că se apropie judecata lui Dumnezeu. În timp de un an de zile, peste un milion și jumătate de oameni au mers să audă cuvintele simple ale aceluia grăitor, și mulți s'au pus pe gânduri. Numai Dumnezeu știe pentru ce alesese de pe atunci tocmai Țara noastră, pentru acea arătare. Astăzi însă, — când vedem că în jurul nostru alte popoare s'au înstrăinat de Iisus Hristos — putem cunoaște că, prin toate semnele trimise asupra noastră, Dumnezeu ne-a pregătit sufletește pentru acest Războiu Sfânt, în care Țara noastră s'a aruncat cu cea mai curată însuflețire, în luptă pentru Hristos și Cruce. Ostașii noștri luptă și mor pentru legea creștină și jertfa lor se urcă deadreptul la cer, unde acum se hotărăște soarta Țării noastre. În războiul de acum neamul nostru îndeplinește aceeaș chemare a lui Dumnezeu de a apăra creștinătatea, ca pe vremea lui Mircea cel Bătrân, Ștefan cel Mare și Mihai Viteazul. Numai odată la sute de ani se dă astfel de prilej popoarelor de a-și mărturisi, înaintea lui Dumnezeu și a istoriei, credința lor neclintită în Iisus Hristos. Tocmai de aceea, acest războiu nu poate fi privit nici prea lung, nici obositor și cu atât mai puțin fără de rost, pentru neamul nostru. Dacă Dumnezeu a judecat ca tocmai acum să hotărăscă soarta Țării noastre pentru veacuri înainte, atunci oare să fie cineva nevrednic între noi care să arunce de pe umeri crucea încercărilor, mai înainte de a fi ajuns la biruință? Nu este alt drum spre Înviere decât numai acela care duce peste Golgota! Vremurile prin care trecem, sunt trimise de Dumnezeu, și noi trebuie să le trecem cu câștig în fața Stăpânului ceresc, care singur are în stăpânirea Sa vremurile și anii, pacea și războiul, și care cârmuește toate pe căi necunoscute de mintea omenească. Dacă oamenii sunt gata a judeca întâmplările numai după laturea lor ce se vede, de bună-seama că Dumnezeu va hotări și soarta acestui războiu după: credința, răbdarea și smerenia cu care neamurile pământului poartă în suflet crucea lui. Timpul suferințelor poate fi ușurat și chiar scurtat prin întoarcerea inimilor noastre smerite către Dumnezeu. Atunci încercarea nu ni se va mai părea prea lungă.

Hristos Cel Înviat ni se arată iarăș ca un biruitor asupra iadului și al morții. Ușurați de frica morții și văzând în fața noastră strălucind lumina Învierii ne vom simți și noi — ca Apostolul Pavel: „*strâmtorați d'n toate părțile, dar nu striviți; lipsiți, dar nu desnădăjduiți; prigoșiți, dar nu părăsiți; doborâți, dar nu nimicți*“ (2 Cor. 4 v. 8—9), pentru că avem în noi „*arvuna Duhului*“, (2 Cor. 5 v. 5) care lucrează în această viață: învierea sufletului la credință și unirea noastră cu Iisus Hristos, iar la învierea cea de obște ne va învia și trupul din morți (Rom. 8 v. 11).

Toate aceste adevăruri, ce răsar din Învierea Domnului, ca o puzderie de raze luminoase din soare, le exprimă Apostolul Pavel când scrie aceste cuvinte, — ca o solie de Paști tuturor creștinilor: „*Așa dar, dacă ați înviat împreună cu Hristos, căutați cele de sus, unde Hristos se află șezând deadreapta lui Dumnezeu. Cugetați cele de sus, nu cele de pe pământ. Căci voi ați murit și viața voastră este ascunsă cu Hristos în Dumnezeu. Iar când Hristos, care este viața voastră, se va arăta, atunci și voi, împreună cu El, vă veți arăta întru mărire*“ (Coloseni 3 v. 1—4).

Darul Domnului nostru Iisus Hristos, dragostea lui Dumnezeu-Tatăl și împărtășirea Sfântului Duh să fie cu voi cu toți.

Dat în Reședința Noastră Episcopescă din Arad, la praznicul Învierii Domnului din anul 1943.

Al vostru iubitor părinte sufletesc

† A N D R E I

Episcop.

Invierea vieții

„Stricați acest templu, și în trei zile îl voi ridica” — grația Hristos Domnul Iudeilor pe care-i scosese cu biciul din casa Tatălui său. Aceștia credeau că vorbește despre templul de ziduri din Ierusalim, „iar el zicea despre templul trupului său. Deci când s'a sculat din morți, și-au adus aminte ucenicii săi că acesta le spusese, și au crezut scripturii și cuvântului pe care-l spusese Iisus” (Io. 2, 19—22). Intr'adevăr a treia zi după ce-a fost pus în mormânt, precum Iona din pântecele chitului, așa Domnul a'nviat din mormânt în dimineața aceea luminoasă a celei dintâi Dumineci. Și precum n'a stricat cheile fecioarei la naștere, așa, păzind pecețile întregi ale mormântului, a ieșit viu și strălucitor dintr'ânsul, la Invierea sa. Cu moartea sa călcat moartea și a zidit din nou templul trupului său pe care dușmanii îl dărimaseră prin răstignire.

Dar nu numai în acest înțeles trebuie luată profetația lui Iisus, ci și în înțelesul ei tainic, că el a făgăduit și a zidit și Trupul său mistic care este Biserica creștină, ale cărei mădulare suntem noi. Căci Hristos n'a'nviat singur, ci sculându-se din groapă a înviat „cu tot neamul, pe Adam” — cum spune cântarea. Și pe omul muritor l-a îmbrăcat în „frumsețea nesticăciunii”. Adecă Iisus a pățimit în locul nostru, a murit pentru noi, s'a'ngropat și a înviat împreună cu noi oamenii, precum se spune: „Eri m'am îngropat cu tine Hristoase, astăzi mă scol împreună cu tine”. Pe scurt: Prin Invierea sa, Domnul Hristos ne-a dat și garanția (arvuna) învierii noastre din morți.

*

Este vorba despre învierea trupurilor noastre, nu de învierea sufletelor, pentru că sufletele, fiind nemuritoare, nu mor odată cu trupurile și nu se'ngroapă în mormânt. Aceste trupuri ale morților se vor scula din morminte când trâmbițele vor anunța venirea a doua a lui Iisus în lume ca să judece viii și morții. Desigur că acești morți, pentru ca să poată fi judecați, trebuie să învie, mai întâi. Adecă „tot sufletul trebuie să se întoarcă în trupul său, și atunci împreună vor primi răsplătirea desăvârșită și veșnică, după faptele ce au făcut” (Mărturisirea Ortodoxă). Așa încât, corpul omenesc, care putrezește în mormânt, va învia. Această înviere va fi săvârșită după chipul Învierii lui Hristos. Căci Fiul lui Dumnezeu s'a întrupat în corpul omenesc putrezitor tocmai de aceea pentru ca să-l zidească ca și pe trupul său: nesticăcios și duhovnicesc.

Adam putea să nu moară. Dar a devenit muritor în urma păcatului, care intrând în lume a adus cu el moartea (Rom. 5, 12) ca o plată a păcatului (Rom. 6, 23). Hristos prin învierea sa

ne-a dat puterea să nu murim niciodată, după ce vom învia. „Căci — zice sf. Apostol — precum toți mor în Adam, așa toți vor fi făcuți vii în Hristos” (I Cor. 15, 22). „Domnul a înviat și a înviat împreună cu el și lumea, rupând legăturile morții” (Sf. Ioan Gură de aur). Este atât de strânsă legătura între învierea lui Hristos și învierea noastră, încât sf. Pavel le condiționează întreolaltă, când scrie: „Dacă morții nu înviază, nici Hristos n'a înviat.” (I Cor. 15, 16).

Aceasta înseamnă că învierea morților își are temeiul în Invierea Domnului și este tot așa de neîndoielnică precum este aceasta. Intr'adevăr învierea morților a fost prevestită de profetul Iezechiil printr'un câmp de oase, care la venirea Duhului sfânt prinde vine, carne și piele și învie (Iez. 37, 7—9). Dreptul Iov spune că trupul înviat va fi tot acela care a trăit în această viață (Iov 19, 25), iar sf. Pavel adaugă că acest corp al nostru după înviere va fi nesticăcios și nemuritor, „căci se cade ca stricăciosul acesta să se îmbrace în nesticăciune și muritorul acesta să se îmbrace întru nemurire” (I Cor. 15, 51). Dar în esență trupurile înviate sunt aceleaș care s'au îngropat, numai că prin chipul lor nou de existență după înviere, vor înfățișa treapta și forma cea mai desăvârșită a vieții trupești, devenind puternice, dar fără a mai avea trebuințe trupești, după spusa Mântuitorului, că „la înviere, nici nu se însoară, nici nu se mărită, ci ca îngerii lui Dumnezeu sunt (Mt. 22, 30).

Iată, deci cum vor fi corpurile înviate. La aceste corpuri în momentul venirii lui Hristos se vor adauge sufletele și astfel se vor înfățișa înaintea dreptului Judecător ca să-și primească răsplata sau pedeapsa. Căci așa ne lămurește sf. Ioan Damaschinul, după ce dovedește necesitatea învierii morților, din dreptatea lui Dumnezeu, care răsplătește fiecăruia după faptele sale: „Dacă sufletul ar fi purtat singur lupta pentru virtuți, numai el ar fi încununat; iar dacă numai el s'ar fi tăvălit în plăceri, pe bună dreptate numai el s'ar fi pedepsit. Dar pentru că nici virtutea, nici viciul nu l-a săvârșit sufletul fără trup, în chip drept amândouă vor avea parte de răsplată”. Așadară învierea morților este nu numai un semn al iubirii lui Hristos față de oameni, fiindcă-i rezidește în starea de grație și de preamărire a primilor oameni în rai; dar învierea este și o urmare a dreptății lui Dumnezeu care-i drept și răsplătitor al celor ce-l așteaptă. De aceea toți vom învia: și dreptii și păcătoșii, și ceice vor să se bucure după această înviere și ceice se'ngrozesc și fug de ea, din cauza păcatelor: „Că vine ceasul — zice Domnul — în care toți cei din morminte vor auzi glasul lui, și vor ieși cei ce au fă-

cut fapte bune la învierea vieții, iar cei ce au făcut fapte rele la învierea judecării" (Io. 5, 28—29). Să luăm seama, deci, că toți vom învia pentru judecată și pentru veșnicie, și vom primi răsplata sau osânda. Care nu se sting niciodată, precum corpurile noastre, după înviere, niciodată nu vor muri.

Doi oameni tăiau la un copac în pădure. Când se prăbuși copacul, unul dintre ei zise: — „Iată așa e și cu viața noastră: Trăim, ne zbatem și la urmă vine moartea și ne doboară ca pe acest buștean, și nimic nu s'alege de noi..." Celălalt om, credincios fiind, îi răspunse: — „Nu-i așa, prietene... Abia după ce-am doborât acest buștean, vom putea să vedem, dacă e bun de mobilă sau de clădit, ori e scorbuos și bun doar de aruncat în foc... Așa e și cu noi... Abia după ce trecem din viața aceasta, vede bunul Dumnezeu ce trebuie să facă cu noi: să ne așeze de-a dreapta lui, sau să ne arunce în focul cel nestins" (Lascarov-Moldovanu: *Viața creștină în pilde*).

*

Ca și acest om nepriceput, poate mulți dintre noi judecă: Aci se isprăvește totul. Aci pe pământ e și raiul și iadul. Și, Doamne, amarnic se'nșeală cei ce judecă așa! Ce păcat de moarte fac și aceia care lasă cu limbă de moarte ca în loc să fie înmormântați creștinește să-i ardă la crematoriu! Toți aceștia nesocotesc învierea morților: n'ar vrea s'o știe, fiindcă ea este timpul socotelilor. Și-atunci? „Dacă nu este înviere să mâncăm și să bem, căci mâne vom muri" (I Cor. 15, 32), și să ducem o viață plăcută și desfătătoare. Dacă nu este înviere, în ce ne deosebim de cele iraționale? Dacă nu este înviere, să ferim fiarele câmpului, care au o viață lipsită de necaz. Dacă nu este înviere, nu există nici Dumnezeu" (Sf. Ioan Damaschin). Dar dacă, dimpotrivă, există Dumnezeu trebuie să fie o înviere cu răsplata ei.

Un poet (Al. Vlahuță) scrie într'o poezie așa: „Nu de moarte mă cutremur, ci de veșnicia ei", când ar trebui să se cutremure de învierea sa și de veșnicia vieții de dincolo. Să ne cutremurăm, și cu grijă să lucrăm ca învierea noastră a fiecăruia să nu fie „învierea judecării", ci „învierea vieții".

B.

Principii pastorale

în Epistotele Sf. Ignatie Teoforul

Sfântul Ignatie, episcopul Antiohiei din Siria, este unul dintre părinții apostolici dela care ne-au rămas cele mai multe și mai prețioase mărturii despre viața creștinilor din primele decenii care au urmat după Înălțarea Domnului la cer și pro-

poveduirea apostolilor. Mărturiile lui despre credința, disciplina și viața morală peste tot, a primilor creștini, sunt deci de o deosebită importanță, pentru că ne vin dintr'o vreme foarte apropiată de aceea în care au apărut cărțile Noului Testament, din care el citează la tot pasul. Mai sunt importante și pentru că aparțin unui bărbat care a fost ucenicul direct al apostolilor și sunt scrise într'un drum, pe care el îl știa fără întoarcere, drumul dela Antiohia până la Roma unde avea să primească cununa muceniciei.

Pe cât de pline de dragoste părintească sunt cele șase epistole adresate comunităților din drumul spre Roma și cea lui Policarp, pe atât de impresionantă este cea adresată Romanilor pe care nu-i cunoștea, dar pe care îi roagă stăruitor să nu intervină pentru a-i salva viața. „Lăsați-mă să fiu mâncere fiarelor, prin care am puțință să ajung la Dumnezeu. Grâu al lui Dumnezeu sunt și mă macină dinții fiarelor, pentru ca să fiu aflat pâine curată lui Hristos" (Ep. c. Romani c. IV). Cât de mare trebuie să fi fost bucuria acestui episcop creștin, în drumul său spre moarte, văzându-se înconjurat de delegații comunităților de pe unde trecea, rezultă din înflăcărarea cu care scrie tuturor. Epistolele lui, gândurile unui om care privește lucrurile cu ochii supramăntești ai sfântului, gândurile unui om pe pragul morții, — sunt mișcătoare prin simplitatea lor adâncă, prin grija pentru cei rămași în urmă, pentru mântuirea celor incredințați grijei lui duhovnicești. Din ele transpiră dragostea păstorului față de turmă, ne'ntunecată nici prin știința morții apropiate, ci cu atât mai arzătoare cu cât știe că trebuie s'o părăsească (turma).

S'ar putea studia (și s'a studiat: e drept că de teologi streini) dogmatica sf. Ignatie Teoforul, mărturiile pe care le aduce întemeerii și apărării dogmelor creștine; s'ar putea studia elementele cultului și organizației creștine din cele mai vechi timpuri. Noi ne-am oprit asupra principiilor pastorale, asupra îndemnelor duhovnicești care abundă în cele șapte epistole și dintre cari mai frecvente — asupra cărora insistă în fiecare epistolă — sunt: ascultarea de ierarhie, având ca punct central episcopul, și ferirea de eretici și erezii.

Sf. Ignatie cunoaștea personal, după cât se vede, pe toți episcopii comunităților cărora se adresează. El laudă adesea râvna și dragostea lor pentru turmă. Asupra episcopatului în genere, are o concepție înaltă. Despre Onisim, episcopul Efesenilor, zice că e episcopul lor *în trup*, adică văzut, desigur în contrast cu Episcopul nevăzut care este Iisus Hristos. Despre diaconul Zotion scrie Magnesienilor că „se supune episcopului ca unui

har al lui Dumnezeu și preoților ca unei legi a lui Iisus Hristos" (cap. II). Nimeni — scrie acelorași — nu are dreptul să abuzeze de tinerețea episcopului lor, ci să i se supună ca niște înțelepți în Dumnezeu; dar nu atât lui, cât mai ales Tatălui lui Iisus Hristos, *episcopului tuturor* (c. III).

„Urmați voinței episcopului... căci preoțimea voastră... în așa fel este potrivită cu episcopul cum sunt coardele cu chitara" (Efes. c. IV).

„Vă fericesc pe voi, cari sunteți în așa fel uniți cu el (episcopul) precum biserica este cu Iisus Hristos și precum Iisus Hristos este cu Tatăl, pentru ca toate să fie armonioase în unire" (cap. V). Nici că se putea o asemănare mai frumoasă pentru înțelegerea dintre preoțime și episcopul ei ca și „coardele cu chitara". Sau pentru ascultarea de ierarhie și unirea cu ea precum e unită, Biserica — trupul — cu Hristos, capul Ei.

Tot în epistola către Efeseni citim (cap. VI): „Dacă cineva nu este în lăuntrul jertfelnicului, este lipsit de pâinea lui Dumnezeu, căci dacă rugăciunea unuia sau a altuia are atât de mare putere, cu cât mai vărtos a episcopului și a bisericii întregi?... Să ne silim prin urmare a nu fi potrivnici episcopului, pentru ca să fim supuși lui Dumnezeu" (cap. V.). Iar în epistola către Tralieni aflăm: „Toți să respecte pe diaconi ca pe Iisus Hristos, precum și pe episcop, ca pe unul ce este chip al Tatălui, iar pe preoți ca pe un sfat al lui Dumnezeu și legătură cu apostolii" (cap. III). Preoților cu deosebire le spune că li se cuvine „a mângăia pe episcop spre cinstea Tatălui, a lui Iisus Hristos și a apostolilor" (cap. XI).

Din cele reproduse, precum și din alte locuri reese cât de mare atenție dă sf. Ignatie uniții în biserică și ascultării de ierarhie. *Cheză, șia ortodoxiei cuiva este ascultarea de episcop*.

Nu mai puțin stăruitoare sunt îndemnul de a se feri de învățăturile rătăcite cari începuseră — se vede — să și facă loc în comunitățile creștine încă de pe vremea lui. Ele sunt numite: „buruiană streină", „basmе învechite", „învățături rătăcite" etc.

„Să nu vă pară îngăduite *adunările particulare*... nu vă amăgiți prin învățături rătăcite și basme vechi, pentru că sunt nefolositoare... (Magnesieni c. VII și VIII). „Să ne învățăm a-trăi potrivit creștinismului, căci *acela care se numește cu vreun alt nume afară de aceas'a, nu este al lui Dumnezeu*. Este necuviincios lucru a propovedui pe Iisus Hristos și a trăi ca iudeii" (idem c. X). „Fii ai luminii adevărului, fugiți de desbinare și de învățături rele; iar unde este păstorul, acolo urmați ca oile, că mulți lupi, cari par vrednici de încredere, amăgesc cu plăcere rea pe cei ce umblă în calea lui Dumnezeu" — scrie el Filadelfienilor (c. II).

Indemnuri de felul acesta abundă în toate epistolele, amintind sfaturile și îndemnul de același cuprins din epistolele pauline. Ele vizează aparițiile sectare și sunt valabile pentru orice timpuri; și se potrivesc în chip minunat și pentru timpurile noastre. Intr'adevăr, ortodoxia se cunoaște după ascultarea de episcop și după adunarea sub această ascultare. Orice adunare, care se numește cu vreun nume oarecare afară de cel de creștină nu este dela Dumnezeu, căci nu are alt scop decât desbinarea.

Demne de subliniat sunt și aceste cuvinte adresate Smirnenilor: „Vă înștiințez, să vă păziți de fiarele cu chip omenesc, pe care nu numai că trebuie să nu-i primiți, dar, dacă e cu puțință, nici să vă întâlniți cu ei, ci numai să vă rugați pentru ei, poate cumva se vor pocăi, ceea ce este însă greu, iar aceasta stă în puterea lui Iisus Hristos, care este viața noastră cea adevărată" (c. IV).

Ce vrea să spună Sfântul? Sectarul e un bolnav contagios. Boala lui se poate întinde. Deci trebuie a ne păzi de învățătura lui. *In doctrină nu e de târguit: să lași sau să adaugi*. Aceasta înseamnă „să nu-i primiți". Avem însă datoria de a ne ruga pentru ei ca, Domnul Iisus Hristos, în a cărui putere stau toate, să-i întoarcă la pocăință.

O explicație la cele de mai sus aflăm în epistola către Efeseni, unde citim: „Și pentru ceilalți oameni (cei care nu sunt în comuniune) rugați-vă neîncetat, căci este în ei nădejde de pocăință, ca să fie părtași lui Dumnezeu. Îngăduți-le deci cel puțin să fie *învățați de voi din faptele voastre*... Frați cu ei să ne aflăm în blândețe, dar să ne silim a fi următori Domnului, pentru ca nu cumva să se găsească între voi vreo buruiană a diavolului" (cap. X).

Demne de reținut sunt cuvintele prin care sf. Ignatie cere ca ereticii să fie învățați de credincioși sprin faptele lor. Intr'adevăr nimic nu este mai grăitor și convingător, ca fapta. Decât discuțiile multe — deși și acestea sunt bune — o viață cu adevărat creștină este mai convingătoare atât pentru cel ce se clatină cât și pentru cel căzut din credință.

Indemnurile sf. Ignatie cu privire la atitudinea față de eretici și erezii sunt cât se poate de actuale și vrednice de luat în seamă. Nu mai puțin interesante sunt apoi sfaturile ce le scrie lui Policarp, tânărul episcop al „bisericii Smirnenilor". Acestea în deosebi socotim că ar trebui să fie citite și meditate de fiecare păstor de suflete. În propozițiuni scurte, sf. Ignatie rezumă principalele îndatoriri ale episcopului. „Te îndemn, ca în harul cu care ești îmbrăcat... să-i îndemni pe toți, ca să se mântuiască. Poartă grije de unire, de cât care nimic nu este mai bun. Fii îngăduitor către

toți cu dragoste. Indeletnicește-te neîncetat cu rugăciuni; cere înțelepciune mai multă de cât ai; priveghiază având duh neadormit... poartă boalele tuturor ca un luptător desăvârșit! *Unde este mai multă osteneală, acolo e mult câștig*" (cap. I). Să nu te spăimântezi de cei ce par numai a fi dreptcredincioși și învață într'alt chip. Stai tare ca o nicovală, pe care se bate! Este însușirea unui mare luptător a fi lovit și totuși a învinge (cap. III). Epistola sfârșește cu îndemnuri pentru îngrijirea văduvelor, ferirea de superstiții și erezii, precum și pentru înmulțirea adunărilor celor dumnezești.

Am reprodus o parte din sfaturile pe care Ignatie ca unul mai bătrân și mai încercat în suferințe, le dă lui Policar, mai tânăr și mai puțin încercat. Epistola scurtă, însă, ar trebui reprodusă toată pentru a ne da seama că, împreună cu celelalte, ea este — precum s'a spus — „revărsarea nemijlocită a unei dragoste pastorale, ce arde pentru Hristos și biserica sa și se consumă în această ardoare”.

Epistolele sf. Ignatie Teoforul, bogate în sfaturi și învățături duhovnicești, merită a fi citite și învățătura lor pusă la inimă de toți credincioșii și cu deosebire de sfințiții ostenitori în lucrul Domnului.

Pr. Gh. L.

Bucuria Răstignirii

In fiecare an Biserica înalță imn de slavă Aceluia, care — Mielușel blând și nevinovat, — și-a dat trupul și sângele pentru iertarea omeniei.

De două mii de ani încondeiem neputincioși în inimile noastre simbolul jertfei divine, îmbătați de fericirea darului cel mare al Invierii, al cărui rost îl înțelegem din adânc, dar a cărui pildă nu vrem s'o urmăm.

Da, acesta a fost sfârșitul victorios al Omului: Răstignirea! Dar răstignire înseamnă jertfa voluntară pentru un ideal sfânt și pilduitor de mare, iar jertfa nu este altceva decât taina nepătrunsă și de minte necuprinsă, miracolul dulce, divin și înălțător: Invierea!

Aceasta este, prin urmare, condiția pe care omul trebuie s'o îndeplinească de-alungul vieții: jertfa de sine pentru realizarea acelei nespuse de frumoase restabiliri a omului în peisajul serafic de vis și bucurie al mântuirii, sub oblăduirea tainică a cerurilor sfinte.

Și totuși în sufletele noastre nu picură destui stropi din mireasma acestei minuni. Gândul nostru nu sboară dornic spre a desvălui taina care ne cheamă după pașii săi stropiți de sângele jertfei și udați de lacrimile biruinței. Ni e inima încărcată de Golgotha fărădelegilor, căci piscul iubirii și al cinstei s'a prăvălit cu sgomot de infern.

Intre cele două căi, cari ne stau în față, preferăm pe cea ușoară și înflorită, dar care ne duce spre genunea

prăbușirii totale în valea plângerii, în locul drumului stâncos, ce-și termină firul în plaiul senin, în care roiesc veacuri divine și rodesc ciorchini de fericire.

Dar biruința mare a Răstignirii ne-a adus darul neasemuit al Invierii. Cine știe să poarte pe umeri greutatea stejarului pe care va fi răstignit, acela va pătrunde misterul Invierii!

Un neam, care nu cunoaște fiorii apăsători ai Răstignirii, nu poate străbate profetic spre piscurile de glorie și isbândă. Căci la baza oricărei creații istorice stă o răstignire, pe care își înalță Meșterul Manole capodopera sa magnifică.

Un neam își croește destinul înlănțuit de crucea sa, la picioarele căreia curg râuri de lacrimi și stropi de suferință.

Azi, mai mult ca orișicând, purtăm cu toții pe umerii noștri povara sfântă a unei cruci, într'o înclătăre supremă cu satana. E în joc viitorul neamului, dar și al Bisericii noastre. Sfințenia luptei noastre, pentru a avea caracterul său de cruciadă, impune această suferință. E aureola cu care ne încoronăm frunțile de fii ai lui Hristos și mirul cu care ne miruim întru credința în El. Caracterul acestei răfuiri ne rostuieste renumele câștigat de strămoșii noștri de „Atleți ai creștinismului”, și care va trebui să ne rămână pentru totdeauna ca cel mai elegant bilet de vizită în fața lumii și a istoriei.

De aceea, în acest măreț profil de sărbătoare — când de departe se mai aude încă orchestrația sinistră a morții, — înălțăm glas de bucurie pentru pilda vie pe care ne-a dat-o Iisus prin Răstignirea Sa, căci am pătruns astfel mai bine misterul și condiția Invierii!

Pr. Mircea Munteanu

Sfaturi pentru cântăreții bisericești

Cântăreții bisericești sunt cei mai apropiați împreună lucrători ai noștri, ai preoților, în via Domnului. Un bun cântăreț este mâna dreaptă a preotului, pe care îl ajută nu numai în biserică și la slujbe, dar și în afara acestora, la înflorirea creștinească a unei parohii. În schimb, un cântăreț care nu-și îndeplinește slujba sa după cum se cuvine, nu numai că îngreunează pe preot în lucrul său, dar poate strica un sat întreg prin pilda lui rea.

Iată de ce am găsit de cuviință să dau cântăreților noștri niște reguli sumare de purtare. Aceste reguli nu le-am scos numai de prin cărți, ci și din practica vieții mele de cântăreț și apoi de preot...

1. Mai întâi trebuie să recunoaștem că se întâmplă de multe ori, atât nouă preoților, cât și cântăreților, ca să intrăm în sf. biserică cu nepăsare, așa cum am intra în ori ce casă, uitând

că biserica este casa lui Dumnezeu. Dumnezeu, Cel ce are cerul de scaun și pământul de reazim picioarelor Sale, Cel ce umple cerul și pământul de mărirea Lui, Dumnezeu cel necuprins de mintea omenească, binevoiește să-și aibe casă aici pe pământ și a locui în ea, adică în biserică. Ea este casa lui Dumnezeu. Și atunci, cum vom intra noi cu nepăsare în ea? Să nu fie! Ci mai vârtos să fim cuprinși de cel mai adânc respect și umilință atunci când trecem pragul sfintei biserici, dându-ne seama că nu suntem decât „praf și pulbere”, așa cum cântăm la priceasnă, față de puterea cea nemărginită a lui Dumnezeu.

Dându-ne deci seama că intrăm în casa lui Dumnezeu, de bună seamă că și bunul simț launtric ne învață cum să ne purtăm în sf. biserică. Sigur că atunci nu vom mai intra nici tropotind și nici grăbiti, ci cu frică și cu cutremur, în vârful degetelor, fără sgomot. În felul acesta intrând, te vei apropia de tetrapod ca să săruți icoana. Aici vei face în fața icoanei mai întâi două închinăciuni mari, adică două sf. cruci făcute rar și răspicat, nu fluturând numai mâna pe dinaintea feței; vei săruta icoana și apoi vei face a treia închinăciune.

După ce te-ai închinat la icoană, vei trece liniștit la locul tău din strană, unde, dacă a sosit alt cântăreț înaintea ta, îl poți saluta, dar numai cu o ușoară înclinare a capului și nu întinzându-i mâna. În biserică nu se întinde mâna nimănui pentru salut. Singurul salut care cred că e potrivit în biserică, este o ușoară înclinare din cap, fără a zice nimic, cu atât mai vârtos fără întrebări de sănătate sau de alte treburi. Vorbăria în biserică și cu atât mai vârtos la strană, trebuie să înceteze. Ea conturbă pe ceilalți credincioși.

2. Rânduiala zilei, adică tipicul, trebuie să fie bine cunoscut de toți cântăreții cari cântă la strană. Cât de neplăcut e atunci când cântarea este luată de un cântăreț din gura altui cântăreț, care a greșit rânduiala. Cântăreții ar trebui să fie în biserică cu cel puțin un sfert de ceas mai înainte de începutul slujbei, ca să se uite peste acea rânduială și să nu greșească.

3. Strana dreaptă are totdeauna întâietate față de strana stângă. Deci cântărețul cel mai bătrân din strana dreaptă începe cântarea, iar a doua cântare o cântă cel din stânga. Iar când preotul începe să cânte în altar, după el urmează tot strana dreaptă și numai după aceea strana stângă.

4. Nu se cântă cu mâinile în buzunar, ci cu ele împreunate pentru rugăciune, căci cântarea este o rugăciune.

5. Când cânti, deși stai cu fața către cealaltă strană, totuși te îndrepti puțin în spre altar, și mai ales la „Mărire”... „Și acum”..., când trebuie să te închini, te întorci cu fața spre altar închinându-te.

6. Când credincioșii îngenunchiază la citirea sf. Evanghelii, la ieșirea cu sf. daruri, sau în alte momente mai însemnate ale sfintelor slujbe, atunci tu, cântărețule, nu sta în picioare, cu coatele răzimate de strană, ci îngenunchiază tu cel dintâi, dând pildă frumoasă celorlalți credincioși. Îngenunchiază cu amândoi genunchii și învață și pe alții să facă la fel, căci prin părțile noastre greșit s'a luat obiceiul, dela catolici, să se îngenuncheze numai cu un genunchi. Sf. Părinți spun că numai iudeii au îngenunchiat cu un genunchi înaintea lui Hristos cel răstignit de ei pe cruce, în semn de batjocură. Noi ortodocșii trebuie să ne obișnuim să îngenunchem cu amândoi genunchii.

De asemenea în Postul mare, când se prescriu mătăanii, cântăreții să iasă și ei din strană și să facă ei cei dintâi mătăanii cu fața spre altar, ca după ei să facă apoi și ceilalți credincioși. La mătăanii, apleacă ți genunchii și fruntea până la pământ.

Iar când preotul cădește și ajunge cu căditul în dreptul tău, tu trebuie să-ți pleci capul și să te închini.

7. Și acum vine partea cea mai însemnată pentru un cântăreț; cântarea. — În această privință, iată ce poruncește canonul 75 al Sinodului al VI-lea ecumenic Trulan: „Cei ce sunt ca să cânte în biserică, voim să nu întrebuițeze nici strigăte neregulate, nici să silească firea spre răcnire și nici să zică ceva din cele ce nu sunt potrivite și proprii Bisericii, ci să pronunțe cu multă atențiune și umilință cântările din psalmii lui Dumnezeu, văzătorul celor ascunse”...

Așa dar cântarea bisericească trebuie executată lin, cu umilință și nu cu sbierete. Nu în strigăt stă frumusețea cântării bisericești, deși am văzut și auzit cântăreți cari se luau la întrecere întreolaltă, strigând cât mai tare și crezând că astfel vor fi lăudați de ceilalți credincioși. Sbietul sau strigătul în biserică e totdeauna împreunat și cu puțină îndrăsneală, îngâmfare și mândrie. Ori „Dumnezeu celor mândri le stă împotriva” (I Petru, 5, 5).

Ați auzit cum canonul spune mai departe: „nici să se zică ceva din cele ce nu sunt potrivite și proprii Bisericii”. Cântarea bisericească, așa dar, trebuie s'o cântăm pe melodia ei bine stabilită de strămoșii noștri și să nu o înflorim cu adaosuri lumești. Căci sunt unii cântăreți cari cred că sunt mai deosebiți decât alții dacă schimbă puțin melodia, sau o mai împodobesc cât de

cât. Tu, cântărețule, cântă umilit la strană, căci cântarea e rugăciune, iar rugăciunea trebuie făcută cu lacrimi de umilință. Cântarea liniștită și dulce aduce căldură sufletului și pace în inimi.

8. Cântarea bisericească trebuie potrivită cuvintelor. Nu vorba s'o potrivim după melodie, ci melodia după vorbă. Când cântăm, să citim limpede cuvântul, așa cum se pronunță și așa să potrivim melodia. Cuvintele cântării, deci, trebuie pronunțate în cântare limpede și la înțeles, nu bolborosit, ca credincioșii să poată urmări pe cântăreț.

9. Nu te grăbi, cântărețule, nici când citești icoasele, „Invierea lui Hristos“... sau Psalmul 50, dar mai ales când spui Crezul sau Tatăl nostru, ci citește totdeauna rar și răspicat, căci e păcat să mâncăm vorbele și să ne grăbim. Iar când e cazul de vreo grabă binecuvântată, mai bine să se lase vreo cântare afară decât să se cânte toate bolborosindu-le, ca să nu zică Mântuitorul nostru și de noi cum a zis de jidovi: „Poporul acesta numai cu buzele mă cinstește, iar cu inima este departe de mine“ (Mat. 15, 8).

10. În Postul mare, când tot creștinul se curăță de păcate în Taina spovedaniei și se cuminecă, fii iarăși tu, cântărețule, pildă bună și în această privință.

11. În sfârșit, un adevărat cântăreț nu poate rămânea numai la ce a prins și a învățat dela altul mai bătrân, sau în școală și să se socotească pe sine desăvârșit. Omul, până trăiește, trebuie să învețe mereu câte ceva. Așa și un cântăreț; trebuie să se instruiască pe sine și să-și întărească credința în cele sfinte prin citirea mai ales a Sinaxarelor din Minee și a diferitelor orânduiri de-ale sf. Părinți, scrise cu litere mai mărunte la sfârșitul diferitelor zile mai însemnate, în Minee, Triod sau Penticostar. Iar mângăierea lui zilnică să-i fie citirea catismelor din Psaltire, după orânduiala scrisă în această carte de slujbe. — N'aș admite apoi ca să avem cântăreți cari să nu fie abonați la foile „Lumina Satelor“ și „Oastea Domnului“.*)

În felul acesta înțeleg eu un adevărat cântăreț.

(Revista Teologică)

Preot Virgil Perian.

...Invierea

Invierea... Biruința cea mare, a curățeniei sufletului asupra necurăteniei; biruința virtuților înalte asupra păcatelor și desfrăurilor omenești. Biruința iubirii și iertării asupra urii și invidiei. Ziua biruinții celui nevinovat. Este ziua „care a făcut-o Domnul să ne bucurăm și să ne veselim într'ansa“. E ziua învierii sufletului, în care renăscân-

du-ne, facem legământ sfânt că nu vom da înapoi pe panta păcatului. Ziua binecuvântată de Creatorul, preamărită de cetele cerești și nădăjduită de cei de pe pământ Este praznicul luminos, nu numai pentru învoirea și frumusețea firii, ci a învierii primăverii noastre duhovnicești, praznicul prin care „omul vechiu“ devine „omul nou, care este după chipul lui Dumnezeu, în dreptatea și sfințenia adevărului“ (Ef. IV, 22-24). Ziua trăirii spirituale a omenirii, a hrânirii cu nădejdea cea sfântă în nemurire, a vederii și simțirii veșniciei.

Glasul proorocilor se aude: „Deschideți boierii porțile sufletelor voastre, ca să intre în ele Împăratul măririi, Domnul cel tare și mare“. Iar din ceruri coboară innuri sfinte... „Să învie Dumnezeu și să se risipească vrăjmașii Lui“... „Precum piere fumul să piară, precum se topește ceara de fața focului... așa să piară păcătoșii dela fața lui Dumnezeu și dreptii să se veselească“.

Toți cei ce nu L-au primit între ei, toți cei ce nu-L vreau în inima lor, se risipesc și se topesc ca ceara de flacăra focului și se împrăștie ca fumul. Rămân să vadă Invierea numai aceia ce au pățimit împreună cu El și care au crezut în măreția puterii Lui. Rămân aceia, care au trecut peste Golgota nu din curiozitate și numai cu trupul, ci și cu sufletul; cei care au trecut peste suferințe și păcate, cu stropi de sânge și șiroaie de lacrimi, purtându-și crucea cu toată greutatea ei în spate, până în vârful muntelui, trecând astfel peste vârful cel mai înalt al suferinței. Cine a suferit și a fost lovit pe nedrept în viața aceasta se bucură mai mult și nădăjduiește la Inviere în fericirea veșnică. Este ceva mai puternic decât întunerecul și mai tare decât orice ispită. Acel puternic va trebui să biruască, căci datează din veșnicie, mai înainte de a fi tot ce există. Păcatul n'are aceiași vechime cu El și de aceea se va frânge, și, la „Inviere“ va fi răpus pentru totdeauna.

De aceea, să căutăm a ne renaște sufletește cât mai degrabă, odată cu natura, când văzduhul e plin de „Duhul Invierii“; să reinviem deslipindu-ne de ura și păcatele din noi și să căutăm să fim așa cum ne vrea Mântuitorul; să-I înțelegem cuvintele: „De nu vă veți naște ca pruncii, nu veți intra în împărăția lui Dumnezeu“, adică vrea să ne știe sinceri și primitori de adevăr. Copilul e simbolul sincerității, căci știe numai de adevăr și are sufletul curat, așa cum l-a răsădit în el Dumnezeirea. Așa ne vrea Mântuitorul și mult se bucură de noi văzându-ne însetați și căutând Adevărul. Bunătatea Sa totdeauna îl face să ne întindă mâna de ajutor și de împăcare. „Întoarceți-vă spre mine, căci eu sunt milosriv și nu țin mânie pe vecie“ (Ier. 3, 12) Cel ce s'a născut mai înainte de timp, și care pentru iubirea Tatălui față de creatura Sa, s'a pogorit pe pământ, și a primit moartea pentru păcatele omenirii, rămâne viu în veșnicia sa, și de acolo ne poate conduce pașii pe calea vieții noastre, până la reinvierea în El. Și ce dorință mai mare și ce ni s'ar putea da mai mult decât aceasta?

Dă ne Doamne tăria ca să nu ieșim din voia Ta și pururea să-ți strigăm: Slavă fie în vecii vecilor. Iar de „Ziua

*) În Eparhia Aradului „Calea Mântuirii“, N. R.

Învierii, să ne luminăm cu prăznuirea și unii pre alții să ne îmbrățișem, să zicem fraților și celor ce ne urăsc pre noi; să iertăm țqate pentru înviere și așa să strigăm: Hristos a înviat din morți, cu moartea pre moarte călcând, și celor din mormânturi vieață dăruindu-le" (Din Stibirile Învierii).

Hristosul Învierii să ne fie tuturora, paznic și întârire a nădejzii în bine!

Gh. Șerb

Despre ce să predicăm?

În *Marțea Paștilor* (27 Aprilie) putem vorbi despre; **Iisus în casa creștinului.**

Doi drumeți purtau pe calea spre Emaus o mare povară de gânduri și tristețe. Era chiar ziua învierii Învățătorului lor, și cei doi ucenici, Luca și Cleopa, nu cutezau încă să se bucure de vestea cea mare a Învierii pe care niște femei, Mironosițele, și doi dintre apostoli, Petru și Ioan, o aduseseră: mormântul era gol. În sufletele celor doi drumeți mai stăruia umilitoare răstignirea lui Iisus. Așa că vestea despre înviere nu făcea decât să le tulbure și mai mult inima. Nu le venia să creadă într'o biruință așa de strălucită ca învierea, după dureroasa răstignire. Dar nici la mormânt nu s'au dus ca să se convingă. Și-atunci... a venit Iisus la ei, sub chipul unui drumeț, care le-a risipit nedumerirea și părerea greșită, iudaică, despre Messia, care după ei trebuia să izbăvească pe Izrail, și nu lumea întreagă dintr'o robie mult mai grea ca a jidovilor, din robia păcatului. Și-așa se apropiaseră de satul la care mergeau, iar ucenicii l-au agrăit pe acel străin care se „făcea că merge mai departe; și au stăruiet de el, zicând: Rămâi cu noi căci către seară este și s'a plecat ziua. *Și a intrat să rămână cu ei.* Și când a șezut la masă cu ei, luând pânea a binecuvântat și frângând le-a dat-o. Și li s'au deschis ochii" și au cunoscut că este Iisus, dar el s'a făcut nevăzut (Lc. 24, 28—31).

Evangelhia de azi nu se spune a cui era casa în care a intrat Iisus cu Luca și Cleopa. Poate că anume, din înțelepciunea Duhului Sfânt, casa aceea a rămas în Biblie neidentificată. Putea să fie a lui Luca sau Cleopa, sau a altui om oarecarele. În chip tainic ar putea să fie și a noastră. Și astfel chemarea lui Iisus în casă: „Rămâi cu noi..." ar putea fi o invitație a noastră pentru Iisus, ca să poposească și în casa noastră.

Intr'o cuvântare din trecut ne am lămurit că în sufletul omenesc de totdeauna există un dor după Hristos, o sete de mântuire. Acest dor caută creștinul să-l învingă prin rugăciune, care este o convorbire cu Domnul, sau prin icoanele cu care aduce în casa sa chipul lui Hristos. Dar Mântuitorul poate veni și în alt mod în casa noastră.

Insuși numele lui Iisus, prevestit de Isaia profetul, vrea să ne arate un alt fel de prezență a lui Hristos printre noi oamenii. Într'adevăr numele: „Emanuil" anunțat de profet (Isa. 7, 14) este tâlcuit de evanghelistul Matei: „cu noi este Dumnezeu" (Mt. 1, 22). Așa încât, cu atâtea sute de ani înainte de venirea lui Iisus printre noi, a fost anunțat decretul divin, care s'a dat din eternitate, pentru mântuirea neamului omenesc prin întruparea Fiului lui Dumnezeu.

Și astfel dela naștere și până la răstignire și după înviere, ba chiar și după înălțarea la cer, Mântuitorul Hristos a rămas cu noi oamenii. „Iată eu cu voi sunt — spunea Hristos tocmai atunci când toți așteptau să se despartă, la Înălțare — *în toate zilele până la sfârșitul veacului*" (Mt. 28, 20). Și nu e numai simbolică această rămânere a lui Hristos Domnul în lume, ci reală: prin sfânta cuminecătură, și harică: prin darurile ce le revarsă neconținut în Biserica sa și în casele noastre.

Prin câte case a poposit Iisus Hristos a lăsat numai binecuvântare. A fost la nunta din Cana Galileii și a făcut în casa aceea începătura minunilor sale (Io. 2, 11), iar prin prezența sa a arătat cinstită nunta, ridicând-o la rangul de Taină sfântă și a binecuvântat acea familie ce s'a întemeiat. A fost în casa lui Petru și a vindecat pe soacra acestuia (Mt. 8, 14—15). A fost în casa lui Iair și i-a înviat fiica (Mt. 9, 23). A intrat în casa lui Zacheu și a adus mântuire acelei case (Lc. 19, 9). A intrat în casa lui Simon Leprosul și a dăruit iertare femeii care i-a spălat picioarele cu lacrimile ei (Lc. 7, 47). S'a odihnit adesea în casa prietenului său Lazar... și a poposit și în casa dela Emaus, care închipuește, la urma-urmei, ori ce casă de creștin.

Prin câte case a poposit, Domnul Hristos a lăsat numai binefaceri și binecuvântare. El poate poposi și azi în oricare casă este chemat. Căci promisiunea lui de a rămâne cu noi nu este numai o părere deșartă, ci cel mai binecuvântat adevăr: — „*Unde sunt doi sau trei adunați în numele meu — zicea Iisus — acolo sunt și eu în mijlocul lor*" (Mt. 18, 20). Această promisiune nemincinoasă se face mai întâiu pentru biserică, dar în al doilea rând și pentru casele sau familiile noastre.

Și dacă vine Hristos în casele noastre, atunci desigur că și ele trebuie să fie ca niște biserici. În astfel de case trebuie să se adă rugăciunile, nu înjurăturile sau vorbele de rușine. Acolo se petrec numai lucruri curate. Acolo, în casele unde Iisus este chemat ca oaspe, este împreună cu tatăl familiei sprijinul soției și al copiilor în lupta grea a vieții. Hristos este împreună cu mama fa-

miliei duioșia, seninătatea și căldura căminului pentru soț și copii. El dă tatălui forța, mamei răbdarea pentru grija față de trupul și sufletul copiilor. Hristos este cu pruncii, pentru a le inspira dragostea și cinstirea față de părinți. Hristos este cu lucrătorul sau servitoarea, pentru a-i îndemna la muncă cinstită... Pe scurt: Hristos este tăria, pacea, dragostea cinstea și mântuirea familiei. Așa încât Hristos Domnul este cea mai bună temelie pe care putem să ne zidim casa, să întemeiem căminul nostru.

Intr'un tablou am văzut odată pictată o familie: Tatăl, mama, trei copii și bunica, înainte de a se așeza la masă, adevărat în timpul rugăciunii. Pe un perete se află înscricția: „Isuse, fii oaspele nostru“. Se pare că așa se și ruga acea familie, căci din razele de lumină ce pătrundeau pe geam, se înfiripă chipul lui Hristos, binecuvântându-i și așezându-se la masa lor.

Acest tablou închipuește, cum nu se poate mai bine, ideea cuvântării de față: Iisus, în casa noastră, Iisus Oaspele Ceresc. Și ne îndrumă totodată și în ce chip putem noi aduce în casa noastră pe oaspele acesta scump și în ce chip să-l putem face să rămână la noi. Adevărat prin rugăciune. Am mai vorbit odată despre rugăciune și am spus că este o convorbire cu Dumnezeu. Așadar dacă ne rugăm, el vine să ne dea ajutor. Dacă citim Biblia, el vine să ne sfătue. Din icoană el ne vine în casă ca martor al vieții noastre.

Prin toate acestea Domnul Hristos devine ca un membru al familiei noastre, devine familiar. Ne bucurăm, astfel, sau întristăm împreună, conviețuim, precum stă scris că „Dumnezeu nu ne-a rânduit spre mânie, ci spre dobândirea mântuirii prin Domnul nostru Iisus Hristos, care a murit pentru noi, pentruca ori de vom priveghia, ori de vom dormi să viețuim împreună cu el“ (I Tesal. 5, 9—10). Trebuie, însă, să ne dăm bine seama: cu cine viețuim împreună. Cu Iisus, sfințenia desăvârșită. Privitor la aceasta sf. Vasile cel Mare ne îndrumă, zicând că „apropierea noastră de ceea ce este sfânt se poate face numai prin sfințenie“. Deci: sfințenia vieții, în onoarea oaspelui pe care ne-am învrednicit a-l primi. Este acesta un lucru așa de greu? Nu este imposibil să-ți impui o conduită creștină ție și familiei tale. Aibi candela aprinsă la icoană în fața căreia te vei obișnui să te rogi împreună cu toți ai casei. Nu e lucru greu să te obișnuiești ca după rugăciunea dela masă să citești câte-un capitol din Biblie...

În felul acesta Iisus poate rămâne și mai departe oaspele nostru... și rămâne, cu darul și cu binecuvântarea sa.

*

„Vulpile au vizuini și pasările cerului, cuiburi,

numai Fiul Omului n'are unde să-și plece capul“ (Lc. 9, 58). Câtă tristețe cuprind aceste cuvinte ale Domnului! Și nu vine tristețea de acolo că Hristos, Domnul ceriului și al pământului, nu șar putea face o casă a sa, ci tristețea provine din faptul că prea puțini creștini îl primesc în casa lor; și iată că el n'are unde să-și plece capul. Și astfel se zădărnicește mântuirea. De aceea să-l primim pe Hristos, Oaspele Ceresc, în casa noastră după cum văzurăm, și el va avea un locaș mai mult unde să-și plece capul. „Mare meșteșug este a știi să petreci cu Hristos... Fii smerit și iubitor de pace și Hristos va fi cu tine. Fii evlavios și liniștit și Hristos nu se va depărta dela tine. Cărând poți a-l înstrăina și darul lui a-l pierde, vrând a te pleca la lucrurile lumești... Alege mai bucuros ca toată lumea să fie împotriva ta, decât să înstreinezi pe Iisus de tine. Dreptaceea dintre toți care îți sunt dragi, Hristos să fie prietenul tău cel mai iubit“ (Urmarea lui Hristos). Și așa va ajunge casa ta căsuța din Emaus, unde ucenicii lui Hristos s'au umplut de bucurie că l-au văzut la masă cu ei, plin de daruri cerești și binecuvântare.

La *Duminica Tomei* (2 Maiu), vom predica despre **Indoiala în credință**.

Atât de mare a fost desamăgirea morții lui Iisus prin răstignire, încât el a trebuit să se arate, după înviere, de mai multe ori, pentruca ucenicii săi să creadă din nou cu aceeași tărie într'ânsul. A trebuit să se arate pe drumul Emausului celor doi învățăcei, care i-au și spus că ei nădăjduiau că el este acela care va izbăvi pe Izrail (Lc. 24, 21). Și numai după ce le-a spus dela Moisi și toți proorocii, că Hristos trebuia să pătimească, s'au lepădat de concepția iudaică despre Messia. A trebuit apoi să se arate ucenicilor ca să vadă că el nu este duh ci Hristos cel înviat din morți, cu trupul său preamărit, și a mâncat între ei dintr'un fagure de miere (Lc. 24, 42). Toată această neîncredere, în loc de a fi sminteală pentru creștinii de mai târziu, este o dovadă nezdruccinată a învierii lui Hristos. Căci cine ar mai putea spune acum că ucenicii au vrut să înșele lumea, ori că au fost ei înșiși înșelați?

Ca o dovadă a sincerității ucenicilor și ca un argument statornic până în veac despre învierea lui Hristos este, însă, clasică indoială a lui Toma Geamănul, unul din cei doisprezece apostoli. Insuși numele lui de: geamănul, parcă nu vrea să spună numai că era geamăn din naștere, ci mulți învățați în ale Scripturii spun că acest nume l-ar fi primit pentru că la început a fost îndoielnic în credința despre învierea lui Hristos, iar alții spun că avea degetul arătător și cel mijlociu lipite la-

olaltă : degetele care au pipăit semnul cuielor și al suliței în mânilor și coasta Mântuitorului. Trebuia să se arate Domnul Hristos și pentru Toma, pentru că el nu voia să creadă din spusele celorlalți că au văzut pe Domnul (Io. 20, 25). În dorința lui fierbinte de a se convinge, cum știa el mai bine, despre învierea lui Hristos, Toma a ajuns până acolo că a spus : „*De nu voiu vedea în mânilor semnul cuielor și de nu voiu pune degetul meu în semnul cuielor și de nu voiu pune mâna mea în coasta lui — nu voiu crede*” (Io. 20, 25).

Aceste cuvinte par că-l arată pe Toma ca începătorul îndoielnicilor în credință, ca pe un mare sceptic. Cum, tocmai dânsul, devotatul ucenic gata să moară împreună cu Iisus (Io. 11, 16), el să nu fie gata lângă Domnul și pentru Înviere? E adevărat că Toma s'a îndoit. Dar îndoiala sa a devenit credință puternică, după ce s'a convins, cu simțurile sale, că : da, Hristos a înviat. Fără îndoiala cerbicoasă a lui Toma, mulți ar fi ispițiți să creadă că învierea lui Hristos a fost doar o părere a câtorva oameni simpli. Iar Toma necrezând, la început, și convingându-se apoi, a pus o stâncă de granit la temelie credinței noastre, care este învierea. De fapt, la opt zile după Înviere, Hristos Domnul a intrat din nou la apostoli prin ușile încuiate și a dovedit, și simțurilor lui Toma, adevărul, risipindu-i îndoiala. Numai atunci a simțit învățacelul că în adâncul sufletului său el crezuse, și căzând în genunchi, muștră de conștiință, a grăit cu dragoste și devotament : „*Domnul meu și Dumnezeu meu*” ; la care mărturisire Iisus a răspuns : „*Căci m'ai văzut pe mine, Tomo, ai crezut ; fericiti cei ce n'au văzut și au crezut*” (Io. 20, 28—29). Este în aceste cuvinte o blândă muștră pentru Toma, ucenicul care timp de o săptămână a fost chinuit de îndoială, dar în același timp și un îndemn pentru noi : Să nu ne lăsăm chinuiți de îndoială

*

Când am vorbit despre credință, am spus că ea este o încredere desăvârșită în Dumnezeu, în Mântuitorul, care n'a venit în lume să ne mințescă, ci să pecetluiască cu sângele său cel sfânt adevărurile propovăduite. Într'adevăr : dacă un elev acordă profesorului său încrederea că cele spuse despre cutare țară sau munte, pe care elevul nu le-a văzut, sunt adevărate, — cu atât mai multă încredere trebuie să avem noi creștinii în divinul Învățător carele ne desvăluie atâtea taine mântuitoare, dar nepătrunse de mintea noastră. Pentru creștinul bun este îndeajuns autoritatea care propovăduiește aceste adevăruri, și nădejdea lui că prin ele se va mântui.

Dar iată că vine ispita îndoielii în credință, sau, cum i se mai spune, moda scepticismului, și

se trufeste : Eu sunt Toma necredinciosul — zice îndoielnicul — până nu văd, nu cred. Mintea mea nu admite ce nu poate să înțeleagă. Iar creștinismul este o credință care înlătură rațiunea, căci se bazează pe dictonul : „*Crede și nu cerceta*”.

Un astfel de îndoielnic, însă, spune un îndoit neadevăr. Mai întâi, el nu este Toma necredinciosul, pentru că Toma a crezut, și în această credință a murit ca martir al adevărurilor creștine ; iar în al doilea rând, creștinismul nu e deloc o credință nerațională. De unde au scos, atunci, dușmanii lui acea odioasă sentință : „*Crede și nu cerceta*” ? În sf. Scriptură și în sf. Tradiție, izvoarele credinței noastre, nu se află o afirmație ca aceasta. Dar este adevărat că în știința omenească există un domeniu în care experiența sau cunoașterea prin simțuri încetează : de-aci încolo credința este totul. De pildă în matematici, axiomele. Le credem deși nu le probăm, măcar că în timpul din urmă s'au dovedit relative. Iată deci, că aci se potrivește mai bine dictonul : „*crede și nu cerceta*”, decât în creștinism.

Într'adevăr creștinismul prin sf. ap. Pavel ne îndeamnă : „*Toate să le încercați, ce este bine, să țineți*” (I-Tess. 5, 21). Așa încât, până la un punct, îndoiala este îndreptățită, până când omul se convinge că într'adevăr cutare este credința propusă de Biserică. Altfel, creștinul ar cădea în credulitate. Această îndoială nu este încă păcat și se chiamă îndoiala minții, îndoiala teoretică, sau a lui Toma cel ce a cercat să probeze minunea învierii cu simțurile și cu mintea. Dar Toma avea credință. Aceasta era numai obrocită de durerea și umilința răstignirii lui Iisus, pentru ca după o săptămână de chinuitoare îndoieli să izbucnească din toată inima : „*Domnul meu și Dumnezeu meu*”...

Păcat împotriva virtuții teologice : credința este, însă, îndoiala inimii sau scepticismul practic. Aceasta nu se îndeestulează cu motivele tari aduse de Biserică pentru dovedirea adevărurilor necuprize de mintea omenească, și această îndoială este păcat. Și își are pedeapsa lui ca orice păcat. Își are pedeapsa din partea dreptății divine, dar își are pedeapsa și în el însuși. Ca un chip al acestei pedepse este frământarea sufletească a lui Toma timp de o săptămână. Dar această frământare dureroasă la alții dăinue viața întreagă. Cel cuprins de un astfel de păcat este, precum zice un scriitor și filosof român sceptic (L. Blaga, în poezia : *Scrisoare*), mereu „*aplecat peste întrebările lumii*”, și mereu nefericit. În învățătura lui Hristos oricine află răspunsurile la toate întrebările lumii și fericirea. Deaceia Biserică noastră n'are la temelie ei suflete îndoielnice, ci moaștele acelora care prin eroismul hotărâtor al

creдинței lor neclintite au câștigat cununa muceniciei. Pe când scepticul este un balast al societății și un creator al osândei sale proprii. Sf. Iacob zice că „*cel ce se îndoește este asemenea vântului mării, care se aruncă și se învâluie de vânturi. Să nu gândească omul acela că va lua ceva dela Domnul. Bărbatul indoelnic la suflet este nestatornic în toate căile sale*” (Iac. 1, 6-8).

David Strauss, un critic al creștinismului, și-a trimis copilul său de doisprezece ani la renumitul pastor Mehl, ca să-l învețe religia creștină și să-l boteze. Pastorul s'a dus la Strauss și l-a întrebat: — „Glumești?”. — „Nu” — zise acesta. — Doresc ca fiul meu să fie mai fericit ca mine (O mie de pilde).

Iată cum se izbândesc chiar și în viața aceasta cuvintele lui Hristos către Toma: „*Fericiți cei ce n'au văzut și au crezut*”. Fericit e acela — zice Sf. Vasile cel Mare — care n'a avut nici cea mai mică îndoială cu privire la Dumnezeu, care nu s'a auătat mic cu privire la lucrurile din viața noastră pământească și care așteaptă cu încredere cele ce au să fie. *Fericit acela care n'a avut cu privire la creatorul său nici cea mai mică bănuială din necredință*”.

Prin urmare toți aceia care caută în sf. Ap. Toma o justificare a îndoielilor lor, să caute nu numai scuza, ci și mustrarea pe care a făcut-o, Iisus aceluia ucenic al său, și s'o simtă în sufletul său: „Căci m'ai văzut pe mine, Tomo, ai crezut...” Greșeala lui era că n'a alergat la mormânt cu Petru și Ioan, ca să vadă giulgiurile singure zăcând; nici n'a mers împreună cu Iisus în calea spre Emaus; și nici n'a stătut împreună cu ceilalți, seara, ca să se convingă despre înviere. Dar a crezut apoi cu atâta convingere!

Greșeala noastră a celor de azi este că nu căutăm să punem capăt îndoielii ce ne chinuște. Nemurirea sufletului și învierea trupurilor ne arată mormântul deschis al Domnului și nu alergăm să-l vedem. Pe calea acestei vieți Iisus merge alături de alții: de aceea nu putem ajunge la Emaus, la fericirea pe care ne-o dă credința. Iar când Hristos intră prin ușile încuiate ale îndoielii noastre, când face și azi minuni, noi lipsim, ca Toma, dintre ceice pred...

Iată starea tristă a vremurilor noastre lipsite de liniștea sufletului, de pacea pe care nu ne-o poate da nici știința multă, nici confortul, nici toate descoperirile civilizației actuale, fără numai Hristos Domnul.

Dacă vrem să avem pacea lui Hristos, să părăsim îndoiala. Mânile noastre întinate sunt de păcat. Ranele Mântuitorului și noi le-am adâncit prin toate fărădelegile noastre. Să nu mai

înăsprim de aci încolo, durerea acestor rane cu îndoiala noastră, care vrea să pună degetul pe semnul cuelor și să pună mâna în coasta lui Hristos. Să mărturisim, pentru împăcarea sufletelor noastre tulburate, împreună cu un mare scriitor: — „Doamne, noi, care nu te-am văzut cu ochii trupului credem în tine” (Mauriac: *Viața lui Iisus*), căci „fericiți sunt ceice r'au văzut și au crezut”.

B.

Cărți și Reviste

Carte de Rugăciuni pentru trebuințele dreptmăritorilor creștini. Tipărită cu îngrijirea și binecuvântarea P. S. S. Episcopului *Veniamin Nistor* al Caransebeșului. 175 pagini, 50 lei.

Abia a trecut un an de când P. S. S. Părintele Episcop *Veniamin* al Caransebeșului a tipărit o *Carte de Rugăciuni*, pentru fiii sufletești ai P. S. Sale, în zece mii exemplare, și s'a epuizat. O nouă ediție, adăugită, îngrijit tipărită și frumos împodobită, a apărut de curând în 12.000 exemplare. Cuprinde, pe lângă cuvintele calde și luminate ale P. Stinției Sale către cetitori: rugăciunile de dimineața și cele pentru diferitele ocazii și felurile trebuințe din viața omului, îndrumări sfinte de viață creștină, tropare și condace, dumnezeiasca Liturghie a sf. Ioan Gură de Aur și sinaxarul sărbătorilor.

Fie ca și noua ediție a acestei bune și ieftine *Cărți de Rugăciuni* să sboare din mână în mână, să înduhovnicească și să înalțe spre cer, pe aripile rugăciunii, cât mai multe suflete.

* * *

Prot. Dr. Sofron Vlad: Școala mitologică. Studiu istoric-critic. Seria teologică, Sibiu 1943. — 83 pag. 100 lei.

Creștinismul este legat de persoana Mântuitorului Iisus Hristos. Nu este operă fără autor, lege fără legislator, casă fără ziditor; nici religie fără un întemeietor. Așa judecăm, știm și credem cu toții.

Totuși, de un veac și jumătate, câțiva gânditori cu judecata pervertită, s'au silit să probeze contrarul. Că adică Iisus Hristos este produsul creștinismului și nu creștinismul e întemeiat de El.

Orbiți de tot în fața evidenței, ca în fața soarelui, ei închid ochii și se căznesc să arate că Iisus Hristos nici n'a existat ca persoană istorică, ci este un simplu mit, creat de imaginația oamenilor.

Cei dintâi scriitori, cari au susținut că religia creștină este un mit astral și că Hristos e personificarea unui zeu al soarelui, au fost raționaliștii francezi Volney și Dupuis.

Urmează D. Fr. Strauss care vede în Evangheliile niște colecții de mituri. Br. Bauer consideră pe Mântuitorul o „ficțiune literară,” creată de Evanghelistul Marcu pe vremea împăratului Adrian; Kalthoff, fost pastor în Bremen, își închipuie că Iisus este produsul imaginar al unei mișcări proletare, cu tendințe mesianice; asiologul P. Jensen susține că Hristos și Evangheliile sunt o imitație a povestirii despre viața și faptele eroului legendar babilonian Ghilgameș; Robertson vede în Iisus cultul unui oarecare zeu israelitean, Iosua, la care s'au adaus elemente provenite din cultele păgâne; B. W. Smidt admite pentru Iisus un cult precreștin, în secta Naasenilor sau Nazareilor; A. Drews — cel mai fanatic adversar al existenței Mântuitorului în Germania, — crede că Evangheliile sunt o „țesătură de mituri astrale, de legende orientale, de profeții și material din Vechiul Testament, tălmăcit totul simbolic” (p. 21), iar Iisus Hristos, rezultatul credințelor mesianice pe care le profesau mișcările sociale și sectele iudaice, doritoare de mântuire; Nemojewscky, Fuhrmann, Steudel și Lublinsky, văd originea creștinismului în misterele și miturile păgâne; în fine, P. L. Couchoud, cel mai mare adversar al existenței istorice a Mântuitorului în Franța, învață că persoana lui Iisus nu este un fapt istoric ci reprezentarea dorințelor de mântuire ale poporului iudeu, dorințe arzătoare zămislite din viziunea profetilor Isaia despre „Servul lui Iahve” și a profetului Daniil despre „Fiul Omului”, imaginate în „suferințele și moartea lui Dumnezeu pentru a mântui pe om”.

Toți acești adversari ai existenței istorice a Mântuitorului formează așa numita „Școală mitologică”, de care se ocupă în cartea de față Părintele rector al Academiei teologice din Oradea-Timișoara, Dr. S. Vlad.

După ce arată originea „Școlii mitologice”, care sunt reprezentanții ei principali și care sunt teoriile lor, Sfinția Sa Părintele autor trece la *critica teoriilor școlii mitologice*. Rând pe rând cercetează operele și teoriile mitologilor, le desvăluie construcția fantezistă și astfel le vădește netemeinicia, ca la urmă să ia de mărturie pentru existența istorică a Mântuitorului Hristos, scriitorii iudei și păgâni din veacul I, inclusiv Talmudul.

Lucrarea limpede scrisă și temeinic argumentată a Părintelui S. Vlad, într-o vreme când un scriitor, profesor și academician, ca L. Blaga, a căzut în mlaștina mitologilor, este o mână de ajutor pentru oricine dorește lumina și mântuirea.

* * *

Grigore Popa: Itinerar spiritual.
Editura „Țara” Sibiu 1943, 161 pag. 150 lei.

Cu o hărnicie demnă de laudă, dl Grigore Popa, conferențiar la Facultatea de Litere și Filosofie din Cluj-Sibiu, a publicat o nouă carte: o colecție de articole, studii și meditații filosofice. În cuprinsul lor se desbat și se luminează probleme de estetică și metafizică, dela noi și dela alții, toate de cea mai vie actualitate.

În „perspective” ne invită să ne coborâm cu gândul în sensul și sufletul lucrurilor, ca să le descoperim esența totalitară. Mai departe autorul scrie cu farmecul unui poet, cu luminile unui filosof și cu pietatea unui dreptcredincios, despre „Autonomia estetică”, „Despre esența poeziei”, despre revista latinătății „La Phalange” și despre „Eternitatea franceză”, ca după încă nouă meditații cu subiecte literare și filosofice streine, să revină iarăși la subiecte de acasă și să scrie despre tragismul autohton, despre eseistica și intrarea în Academie a d-lui Nichifor Crainic, și să încheie cu un elogiu adresat gândirismului ca sinteză a spiritualității noastre și ca un alt elogiu adresat țaranului soldat, luptător pentru împlinirea idealului panromânesc.

O carte plină de lumina ideilor sănătoase, plină de optimism robust și de gânduri curate, așa după cum se cuvine să fie orice bun îndreptar.

* * *

Ion Bradu: Badea Cârțan. București, „Editura Noastră” 1942, 254 pag. 140 lei.

E o descriere populară a vieții sbuciumate și extraordinare a vestitului cioban făgărășan, Gh. Badea Cârțan (1849—1911). Copilăria lui, călătoriile, prietenii și peripecțiile lui prin țară și străinătate, la Roma, Viena, Paris, Sigmaringen, Ierusalim, o parte din spiritele lui atât de agere și înțelepte, sunt descrise de autor cu multă căldură.

Dacă editura era mai atentă la tipar și dacă autorul lucra cu un aparat critic ceva mai îngrijit și fără să atribue lui Cârțan ideile pe care nu le-a avut (despre primatul papal), căci era din „strana dreaptă”, am avea în față o lucrare de toată lauda.

Până când se va ivi autorul care să ne prezinte pe Gh. Badea Cârțan pe măsura vredniciei lui, monografia harnicului învățător bihorean este bună de cetit și răspândit.

* * *

Viața universitară, organul Universității din Cluj-Sibiu, condus de dl rector Dr I. Hațieganu, în numărul 2—4/1943 publică. — după dările de seamă despre frumoasa și rodnică activitate pe care asociația „Prietenii Universității” filiala Arad a desfășurat-o în anul trecut, un judicios articol despre „Rolul Universității în trecut, prezent și viitor” semnat de dl Dr Pavel Siartău, — și un alt

articol despre „*Tineretul nostru universitar*” semnat de P. S. S. Părintele Episcop *Andrei Magieru* pe care îl reproducem în întregime:

Cine zice „tineret” acela zice „ziua de mâine”. Dacă asemănăm viața omenească cu apa mării, atunci bătrânii sunt valurile ce se cufundă pentru a servi de temelie undelor tinerești ce se ridică deasupra. Nașterea și moartea sunt fenomene firești, ce se alternează pentru a păstra pururea frăgezimea vieții. Este deci firesc ca tinerii să urmeze la conducere bătrânilor.

Bătrânii au și ei dreptul să privească adânc în ochii celor tineri și să se întrebe: Ce clocotește în pieptul acestora? Care este steaua conducătoare a idealurilor tinerești? Avem cu toții o admirație pentru tineret, — în care vedem continuată viața noastră, dar și oarecare teamă, izvorită din iubire părintească. Iubim pe omul tânăr, fiindcă în el căutăm, ca într'o oglindă, să regăsim tinerețea noastră curată, dar îl privim și cu îngrijorare, de câte ori ne frământă gândul, plin de răspundere, la viitorul, unitatea și continuitatea neamului. Ne întrebăm atunci: Oare, tinerii stegari, vor duce ei mai departe steagul nostru pe calea cea dreaptă a gloriei? Iar îngrijorarea naște atunci când ni se pare că „Mâine” nu se conturează luminos din „Azi”, ci că o prăpastie se sapă între ele.

Intr'un psalm se spune că „Ziua zilei spune cuvânt”. Fiecare zi transmite, peste întunerecul nopții, torța de lumină zilei următoare. Aceasta e legea firească a trecerii, ca moștenirea să fie luată de mâini tinerești și dusă mai departe, spre culmi.

Spre fericire, problema tineretului universitar, pentru noi Români nu se mai pune cu îngrijorare. Universitatea și-a găsit făgașul adevărat, integrându-se în viața neamului. Întâi și-a zidit altarul pe temelia ideii naționale, iar mai recent și-a făurit cupola crezului creștin din încercări și suferințele vremii. Neamul se regăsește azi în tineretul universitar,

În acțiunea Prietenilor Universității vedem plămânul ce vrea să respire crezul și aspirațiile neamului, pentru ca prelucrându-le în laboratorul intelectualității să le redea innobilate mulțimei. Integrarea Universității în suflul de viață al neamului, precum și inspirația profesorilor din crezul creștin, — sinteza supremului ideal, — sunt o garanție pentru biruința apropiată a neamului în drumul spre dreptate.

Cu deplină încredere în viitor, binecuvântăm steagul tineretului român universitar.

*
Că într'adevăr, putem avea încredere în suflul tineretului nostru și deci putem privi și aștepta viitorul cu optimism, ne încredințăm și următorul fapt:

În postul Paștilor a trecut pe sub patrafirul

preoților întreg tineretul Țării noastre. Cu câți duhovnici am putut vorbi în privința aceasta, cu toți au declarat că spovedania s'a făcut foarte frumos, creștinește. Și ce este mai important: în rândul acestui tineret — elevi de liceu, școală normală și școală militară dela Arad, — nu s'a aflat *niciun ateu și niciun îndolnic în credință*.

Constatarea aceasta e foarte prețioasă, deoarece ea s'a făcut individual și în momentul celei mai mari sincerități, în scaunul mărturisirii.

Dacă mai există și tineri, hai să le zicem „răi”, aceștia se manifestă așa numai în turmă, când parcă fiecare vrea să arate ce are mai rău în suflet.

De aci necesitatea de a fi veșnic atenți la disciplinarea și la formarea caracterului creștin al tineretului nostru.

Informațiuni

■ **DORIM TUTUROR** colaboratorilor și cititorilor noștri sărbători fericite, Paști aducătoare de bucurie, biruință și pace.

Hristos a înviat!

■ **Sfințirea Bisericii din Stejar** (Soroșag). Credincioșii din parohia Stejar și-au ridicat un nou lăcaș de închinare din mijloacele proprii, fără de nici un ajutor străin. Au contribuit cu bani și muncă în natură, fiecare după puterile lui. Biserica, zidită din piatră și cărămidă, zidire trainică și frumoasă, alături de școala nouă, este o podoabă a comunei.

Biserica s'a sfințit și dat destinației în ziua de 11 Aprilie 1943 (Duminică V-a din post) de către delegatul Prea Sfințitului Părinte Episcop al Aradului *Andrei, P. C.* Sa Părintele Protopop *Traian Cibian* consilier, referent eparhial, al secției administrative-bisericești, asistat de *P. C. Sa Terentie Ciorogariu*, administratorul protopopesic al tractului Săvârșin, și de preoții: *Ioan Tomuția-Lupești, Adrian Mursa-Bătuța, Nicolae Devan-Slatina, Andrei Ponta-Mocioni și Gheorghe Crețu*, preotul parohiei Stejar. Răspunsurile liturgice au fost date de corul bărbătesc din Vărădia, condus de pr. *Iosif Turcu*.

La actul sfințirii a participat întreg poporul din Stejar, precum și un mare număr de credincioși din parohiile vecine: Vărădia, Julița, Baia. Au participat deasemenea autoritățile din plasa Săvârșin, cu familiile: *Florian Ștefănică* primpretor, *N. Ardelean* inspector silvic, *Coșoroabă* inspector școlar, *Cernăianu* inginer agronom, *Matei Vasile* inginer agronom, *T. Codreanu* notar, *Stănilă* șef de gară, *Pop Filimon* învățător și alții.

Zidirea Bisericii s'a început în anul 1941 la inițiativa preotului pens. *Vasile Popa* și s'a continuat sub actualul preot *Gheorghe Crețu*.

Primarul comunei și învățătorul din Stejar Grigorie Roșescu și-au dat tot concursul moral și au depus stăruință alături de preoți pentru zidirea Bisericii.

Cor.

■ **Intr'o conferință** ținută la Timișoara, dl Sever Bocu, — vorbind despre aristocrația română ardeleană, maghiarizată prin veacurile 15—16-lea, în urma lepădării de limbă și lege — a mai spus următoarele cuvinte care trebuiesc meditate și astăzi:

„...Rasa noastră era pe atunci ancorată exclusiv în ortodoxism, religie prigonită, nerecunoscută, până într'atât încât oricine părăsea porturile credinței intra, prin acest simplu fapt, în cornul abundenței, în folosirea avantajilor materiale și politice, dar naționalitatea și-o pierdea iremediabil, fie nobil, fie iobag..”

■ **Dăruiri.** Pentru înfrumșetarea lăcașului dumnezeesc din Curtici au dăruit:

Teodor Furău cu soția Nuța un rând de odăjdii negre în valoare de 33.000 lei.

Alex. Rădulescu cu soția, învățătoare, Iulia și Gh. Brădean cu soția Persida un alt rând de odăjdii colorate din fir în valoare de 37.000 lei.

Au mai dăruit: văd. Sida Tăucean 3000 lei, Dărăbuș Mihai Vonu 2000, Costan Bulboacă, Mihai Hărdălău, Dumitru Jivan și Filip Ilisie (Bulica) câte 1000 lei; Petru Ilisie, Mitru Zuba, văd. Ana Mercea și văd. Vițelari Vasile câte 500 lei, din care sumă s'a cumpărat un covor la ușile împărătești și două stihare preoțești.

Bunul Dumnezeu să împlinească cererile și rugăciunile lor, revărsând peste toți darurile Sale cele bogate. (t. m.)

Școala de Duminică

18. Program pt. Duminica Tomei, 2 Mai 1943.

1. *Rugăciune*: „Invierea lui Hristos văzând...”
 2. *Cântare comună*: „Hristos a înviat...”
 - 3—4. *Cetirea Evangheliei* (Ioan 20, 19—31) și *Apostolului* (Fapt. Ap. 5, 12—20) zilei, cu tâlcuire.
 5. *Cântare comună*: „Cu trupul adormind...”
 6. *Cetire din V. T.*: Fiii lui Iacob merg în Egipt. (Fac. cap. 43).
 7. *Povește morale*: Înțelepeiuina povățuitoare. (Înt. lui Solom. cap. 11).
 8. *Intercalații*: (Poezii rel. etc).
 9. *Cântare comună*: „Ziua Invierii, să ne luminăm popoarelor...”
 10. *Rugăciune*: Rugăciunea 9. dela Utrenie. (Liturghier pag. 41).
- (A se vedea „Instrucțiunile” din Nr. 1/1943).

A.

Nr. 1816—1943.

Comunicate

Diecezana va trimite fiecărei episcopii parohiale un colet cu icoane sfinte, în valoarea sumei alocate în bugetul parohiei, pentru premii la examenele de Religie.

Epitropiile parohiale sunt obligate să ridice dela poștă acele colete, achitând costul rambursului.

Arad, la 17 Aprilie 1943.

Consiliul Eparhial.

Nr. 1743/1943.

P. C. Preoți sunt încunoștințați despre apariția prețioasei lucrări „Patimile Domnului Iisus Hristos” editată de curând de cunoscutul maestru în artele grafice Dl Gh. Filip.

După modul ei de prezentare tehnică și redacțională, este o lucrare uniță în literatura noastră de propagandă religioasă. Textul alcătuit cu deosebită îngrijire de către I. P. C. Arhim. I. Scriban, este înzestrat cu numeroase ilustrațiuni de mare valoare artistică, iar prețul foarte modest (lei 20) impune a fi răspândită în masele noastre de credincioși.

Librăria Diecezană are la dispoziție un stoc din care P. C. Preoți pot comanda atât pentru biblioteca parohială, cât și pentru comitetul parohial de colportaj.

Arad, la 15 Aprilie 1943.

Pentru Prea Sf. Sa Episcopul Eparhial

Prot. Caius Turicu

consilier referent eparhial

Nr. 1815—1943.

Concurs

Se publică concurs *din oficiu*, cu termen de 8 (opt) zile, pentru întregirea parohiilor bugetare vacante:

1. Budești,	protopopiatul Gurahonț
2. Rostoci,	„
3. Brotuna,	„ Hălmașiu
4. Căzănești,	„
5. Cristești,	„
6. Mermăști,	„
7. Ocșor,	„
8. Tohești,	„
9. Sânpaul,	Pecica
10. Halaliș,	Săvârșin
11. Obârșia,	„

Venite:

1. Salarul dela Stat,
 2. Stolele și birul legal.
- Parohiile sunt de clasa III (treia).

Cererile de concurs, însoțite de actele necesare, se vor înainta Consiliului Eparhial ort. rom. din Arad.

Arad, la 19 Aprilie 1943.

† Andrei
Episcop.

Traian Cibian
consilier referent eparhial.